

Specifičnosti računovodstva obrtnika

Bekić, Marijana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:872290>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i financije

SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA OBRTNIKA
Završni rad

Marijana Bekić

Zagreb, kolovoz 2023

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i financije

SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA OBRTNIKA
SPECIFIC OF ACCOUNTING FOR THE SMALL BUSINESS

Završni rad

Marijana Bekić

JMBAG: 0067634549

Mentor: Dr. sc. Ivana Dražić Lutitsky

Zagreb, kolovoz 2023

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Zagrebu, _____

Student/ica:

(potpis)

SAŽETAK

Računovodstvo obrtnika se temelji na konceptu jednostavnog blagajničkog knjigovodstva te je regulirano zakonima, propisima i standardima. Pouzdano vođenje računovodstva od iznimne je važnosti za uspješno poslovanje. Cilj ovog rada je objasniti osnove obrtničkog računovodstva, obveznosti i specifičnosti te pravila vođenja poslovnih knjiga. Međutim, obrtnici trebaju biti oprezni prilikom vođenja financijskih evidencija, posebno u vezi s evidencijom koju su dužni voditi u skladu s poreznim sustavima za dohodak i dobit. Obrt ima niz prednosti, a jedna od njih je što za otvaranje obrta nije potreban temeljni kapital te se također ne mora voditi dvojno knjigovodstvo. Pojam "blagajne" koristi se u računovodstvu obrtnika kako bi se evidentirali prihodi i rashodi. Bez obzira na to jesu li poslovne evidencije u elektroničkom ili papirnatom obliku, one su ključne za utvrđivanje poslovnih rezultata, stoga se od svih obrtnika očekuje da samostalno vode svoje poslovne knjige ili angažiraju računovodstvene usluge i stručnjake. Ključno je da su svi poslovni zapisi organizirani, točni i dosljedni prema relevantnim događajima. Obrtnici obveznici PDV-a dužni su voditi propisanu evidenciju ulaznih i izlaznih računa. Unatoč činjenici da obrtnici moraju platiti tri različita poreza – porez na dohodak, porez na dobit i porez na dodanu vrijednost, posebna se pažnja posvećuje vođenju dopuštene evidencije ulaznih i izlaznih računa.

Ključne riječi: obrt, porez na dodanu vrijednost, porez na dobit, poslovne knjige

SUMMARY

The accounting of craftsmen is based on the concept of simple cash bookkeeping and is regulated by laws, regulations and standards. Reliable accounting is extremely important for successful business. The aim of this paper is to explain the basics of trade accounting, obligations and specifics, and the rules of keeping business books. However, tradespeople should be careful when keeping financial records, especially in relation to the records they are required to keep under the income tax systems. The trade has a number of advantages, and one of them is that starting a trade does not require capital and also does not have to keep double-entry bookkeeping. The term "cash register" is used in the accounting of tradesmen to record income and expenses. Regardless of whether business records are in electronic or paper form, they are key to determining business results, so all tradespeople are expected to keep their own business books or hire accounting services and experts. It is crucial that all business records are organized, accurate and consistent with relevant events. Craftsmen liable for VAT are obliged

to keep prescribed records of incoming and outgoing invoices. Despite the fact that tradespeople have to pay three different taxes – income tax, profit tax and value added tax, special attention is paid to keeping proper records of incoming and outgoing invoices.

Keywords: trade, value added tax, profit tax, business books

SADRŽAJ

1.UVOD	1
1.1.Predmet i cilj rada.....	2
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	2
1.3.Sadržaj i struktura rada	2
2. POJAM OBRTA	3
2.1.Definiranje i vrste obrta.....	3
2.2.Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta.....	4
2.3. Postupak i troškovi otvaranja obrta	7
2.4. Prestanak rada obrta.....	9
3.MOGUĆNOSTI OBAVLJANJA OBRTA	12
3.1.Paušalno oporezivanje dohotka obrta	12
3.2.Obrtnici u sustavu poreza na dodanu vrijednost	14
3.3. Obrtnici kao obveznici poreza na dobit	17
4.POSLOVNE KNJIGE I OBVEZE OBRTNIKA	19
4.1.Načelo blagajne	19
4.2. Evidencija poslovnih primitaka i izdataka.....	20
4.3. Fiskalizacija	25
4.4. Poslovne knjige.....	26
4.4.1.Knjiga primitaka i izdataka (Obrazac KPI)	26
4.4.2. Popis dugotrajne imovine (Obrazac DI)	28
4.4.3. Knjiga prometa (Obrazac KPR).....	29
4.4.4. Evidencija o tražbinama i obvezama (Obrazac TO)	30
4.4.5. Knjiga ulaznih i izlaznih računa	32
5.ZAKLJUČAK	34
LITERATURA	35
POPIS TABLICA I SLIKA	37

1.UVOD

Računovodstvo je ključni dio svakog poslovnog subjekta, pa tako i obrtnika. Obrtnici često posluju kao samostalni poduzetnici u raznim sektorima, kao što su frizeri, stolari, električari, cvjećari, pekari i mnogi drugi. Budući da obrtnici posluju na maloj skali, računovodstveni procesi i procedure za obrtnike imaju svoje specifičnosti. Ovaj završni rad ima za cilj proniknuti u specifičnosti računovodstva za obrtnike, s ciljem stjecanja dubljeg uvida u njihovo poslovanje i osiguravanja učinkovitog upravljanja njihovim financijskim aspektima.

Za razliku od velikih poduzeća, obrtnici posluju na manjem tržištu te obično imaju manji opseg poslovanja. Stoga, računovodstvo za obrtnike mora biti jednostavno, prilagođeno njihovim potrebama te financijskim sredstvima koja su im na raspolaganju. Obrtnici moraju biti u mogućnosti brzo i jednostavno ažurirati poslovne knjige, kako bi imali uvid u svoju financijsku situaciju u bilo kojem trenutku. Kao što je već navedeno, jedna od najvažnijih specifičnosti računovodstva obrtnika je jednostavnost. To znači da obrtnici ne moraju pratiti složene procese knjiženja i izvještavanja o financijskom poslovanju, kao što to rade velike korporacije.

Umjesto toga, oni mogu koristiti jednostavne tablice i obrasce koji su specifični za njihovu djelatnost te koje mogu lako popuniti sami ili uz minimalnu pomoć računovodstvenog stručnjaka. Otvaranje obrta je relativno jednostavan proces koji zahtijeva samo nekoliko osnovnih dokumenata, što omogućuje svakoj osobi da ga samostalno obavi s minimalnim troškovima i u kratkom vremenskom roku. Dodatno, usluga e-Obrt značajno pojednostavljuje ovaj postupak, omogućujući pristup u bilo kojem trenutku i prilagođavajući ga novim generacijama obrtnika koji preferiraju korištenje suvremenih tehnologija i digitalnih postupaka.

1.1.Predmet i cilj rada

Predmet i cilj ovog završnog rada je pružiti cjelovito razumijevanje specifičnosti obrtničkog poslovanja s fokusom na računovodstvenu praksu koja se primjenjuje u obrtničkom poslovanju. Rad ima za cilj objasniti karakteristike, obveze i posebnosti vezane uz vođenje računovodstvenih evidencija u obrtničkom poslovanju. Dodatno, rad će istaknuti važnost pouzdanog računovodstva za uspješno poslovanje obrtnika. Rad će također naglasiti važnost točnog računovodstva za procvat poslovanja obrtnika. Također će se ispitati precizne smjernice za vođenje financijskih evidencija u skladu sa sustavima poreza na dohodak i poreza na dobit te će se definirati pojam "načela blagajne" koji se odnosi na temeljne knjigovodstvene prakse obrtnika. Također, istaknut će se važnost organiziranosti, točnosti i dosljednosti računovodstvenih zapisa te će se objasniti uloga autoriziranih ulaznih i izlaznih knjiga u obrtničkom poslovanju povezanom sa sustavom PDV-a. Konačno, rad će obuhvatiti analizu tri najčešće plaćena poreza u obrtničkom poslovanju: porez na dodanu vrijednost, porez na dobit i porez na dohodak.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kod izrade rada će se koristiti i primarne i sekundarni izvori informacija prikupljeni iz akademskih časopisa, knjiga i web stranica koje omogućuju pristup teorijskim i praktičnim saznanjima o računovodstvu obrtnika. U obradi analize metodom deskripcije i dedukcije uz opis poslovanja obrta sa stajališta računovodstvenih i poreznih evidencija.

1.3.Sadržaj i struktura rada

Rad je organiziran u pet osnovnih poglavlja. Prvo poglavlje rada obuhvaća uvod u temu, gdje je definiran predmet i cilj istraživanja, izvori podataka, metode prikupljanja informacija te opisuje sadržaj i strukturu rada. Drugo poglavlje fokusira se na definiciju pojma obrta, vrste obrta, obrađen je postupak otvaranja i obavljanja obrta te postupak i troškovi otvaranja obrta kao i prestanak rada obrta. Nastavljajući dalje, u trećem poglavlju je prikazana mogućnost obavljanja obrta. Detaljnije je opisano paušalno oporezivanje dohotka obrta, kao i obveznici koji su uključeni u sustav poreza na dodanu vrijednost. Također su obuhvaćeni obrtnici koji su obveznici poreza na dobit. U četvrtom poglavlju navedene su poslovne knjige te su opisane obveze obrtnika. Peto i posljednje poglavlje daje zaključak cijelog rada.

2. POJAM OBRTA

2.1. Definiranje i vrste obrta

Vođenje računovodstvene evidencije u obrtu značajno se razlikuje od vođenja računovodstvene evidencije u trgovačkim društvima. Obrt je samostalna i trajna gospodarska djelatnost koju obavlja fizička osoba, s naglaskom na samostalnosti u poslovanju i kontinuiranom radu na poslovnom poduhvatu radi postizanja dohotka ili dobiti.¹ Obrt obično obavljaju fizičke osobe, osim nekoliko iznimaka u kojima pravne osobe djeluju kao naučni savjetnici za povezane obrte. U kontekstu obavljanja obrta, samostalno odlučivanje unutar okvira propisanih zakonom i drugim propisima predstavlja primjer samostalnosti u poslovanju.

Obrtnik ima ovlasti donositi odluke vezane uz svoje poslovanje, neovisno o odlukama drugih gospodarskih subjekata. To mu omogućuje fleksibilnost i kontrolu nad vlastitim poslovnim procesima. Trajnost je također ključna kvaliteta obrta koja se temelji na namjeri obrtnika da kontinuirano radi na svom poslovnom poduhvatu, a ne samo za pojedinačne projekte. Obrtnik stremi dugoročnom uspjehu i održivosti svojeg obrta, te kontinuirano ulaže napore i resurse kako bi održao i razvijao svoje poslovanje. Trajnost je ključni element u stvaranju stabilne i dugotrajne obrtničke djelatnosti. Ova kvaliteta nije utjecajna sezonskim aktivnostima niti kratkim prekidima poslovanja.

Obrt može biti:²

1. Slobodni obrt: Obrt koji se može osnovati bez posebne stručne kvalifikacije, već je potrebno ispunjavati opće uvjete za otvaranje obrta.
2. Vezani obrt: Obrt koji za osnivanje zahtjeva odgovarajuću stručnu spremu, pri čemu je potrebno ispunjavanje općih uvjeta uz posebne uvjete kao što su srednje strukovno obrazovanje ili uspješno položen majstorski ispit.
3. Povlašten.- ako osoba koja želi otvoriti vezani obrt ne ispunjava posebne uvjete (na primjer, diplomirani ekonomist koji želi otvoriti frizerski salon), može osnovati obrt pod uvjetom da zaposli djelatnika s odgovarajućom stručnom spremom. U takvom slučaju,

¹ Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 143/13, 127/19, 41/20 dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [04. travnja 2023.]

² Bernik, J., Dorčić-Kereković V., Đurđević, S., Tolušić, M., Viljetić, B. Kukolić i Vinković B. (2014) Poduzetništvo, Zagreb, Školska knjiga d.d.

prilikom osnivanja obrta, potrebno je priložiti izjavu da će biti zaposlen stručni djelatnik.

Fizičke osobe izumitelji također mogu obavljati vezani obrt na temelju ostvarenih patentnih prava za patentirane proizvode ili usluge te zaštićenog industrijskog dizajna. Pravilnikom o vezanim i povlaštenim obrtima i postupku stjecanja povlastice propisani su povlašteni obrti i postupak stjecanja povlastice, te vezani obrti te razina i vrsta stručne osposobljenosti potrebne za njihovo obavljanje.³

Također postoje i tradicionalni i umjetnički obrti koji predstavljaju posebnu kategoriju obrta koja se ističe svojim fokusom na očuvanje tradicionalnih zanatskih vještina i umjetničkog izraza. Ovi obrti često kombiniraju stoljećima preneseno znanje i vještine s kreativnim i umjetničkim izričajem, stvarajući tako vrijedne i jedinstvene proizvode. Tradicionalni obrti obuhvaćaju različite djelatnosti koje se temelje na tradiciji i kulturnom naslijeđu određenog područja ili zajednice. To mogu biti, primjerice, izrada tradicionalnih tekstila, keramike, drvenih predmeta, kožarskih proizvoda ili izrada tradicionalnih glazbala. Ovi obrti često imaju bogatu povijest i predstavljaju važan dio kulturnog identiteta određene regije. Umjetnički obrti, s druge strane, kombiniraju vještinu i kreativnost kako bi stvorili unikatne i estetski privlačne proizvode. često uključuju izradu ručnih nakita, umjetničkih keramičkih predmeta, vitraja, tkanje tepiha, izradu staklenih predmeta ili rezbarije. Za tradicionalne i umjetničke obrte često je karakteristično da se izrada proizvoda temelji na ručnom radu i visokoj razini preciznosti.⁴

Sezonski obrt- obavljanje obrta za razliku od poduzeća može se ograničiti samo na određeni dio godine.⁵ Transakcije se mogu provoditi kao sezonske transakcije stalno ili sporadično tijekom ukupno devet mjeseci svake godine. U obrtnom registru bitno je evidentirati sezonski obrt koji će obrtnik obavljati kroz točno određeno vremensko razdoblje. Izvan prijavnog roka obrtnik ne smije obavljati sezonske poslove.

2.2. Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta

³ Narodne Novine: Pravilnik o vezanim i povlaštenim obrtnima i načinu izdavanja povlastica, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 42/2008, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_04_42_1419.html [05. travnja 2023.]

⁴ Narodne novine: Pravilnik o tradicijskim, odnosno umjetničkim obrtnima, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 112/2007, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_10_112_3312.html [05. travnja 2023.]

⁵ Narodne Novine: Pravilnik o djelatnostima koje se mogu obavljati kao sezonski obrti, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 60/2010, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_05_60_1941.html [05. travnja 2023.]

OPĆI UVJETI ZA OTVARANJE OBRTA⁷

Prilikom otvaranja obrta provjeravaju se dva opća uvjeta propisana Zakonom o obrtu, a to su:

1. pravo korištenja prostora (vlasništvo, zakup ili suglasnost vlasnika)
2. nepostojanje zabrane postupanja na temelju pravomoćne sudske presude, kaznene presude ili odluke Hrvatskog suda časti

Nadležni ured, kao dio svoje službene dužnosti, procjenjuje sposobnost osobe za obavljanje određene djelatnosti, stoga budući obrtnik nije obavezan prikupljati dokumentaciju koja bi potvrdila tu sposobnost. Ključni temelj za korištenje prostora je vlasništvo, zakup ili pismeno odobrenje vlasnika koje izričito dopušta obavljanje određene obrtničke djelatnosti u tom prostoru. Obrtnik smije raditi samo na određenom području ako može dokazati svoje zakonske ovlasti za to. Zahtjevi koji moraju biti ispunjeni u pogledu prostora i alata koji se koriste za obavljanje obrta ovise o jedinstvenim ograničenjima kao što su tehnička opremljenost, sigurnost na radnom mjestu, zaštita okoliša, zaštita od buke i drugi zakoni koji se odnose na pojedinu gospodarsku djelatnost. Jedine djelatnosti koje se mogu obavljati u stambenim prostorijama su one posebno navedene u Pravilniku o obrtu.⁸ Ove aktivnosti moraju se obavljati na način da se ne mijenjaju uvjeti korištenja u stambene svrhe. Osim toga, pod tim uvjetima mogu se provoditi i druge radnje koje nisu obuhvaćene navedenim Pravilnikom. Djelatnost obrta može se provoditi u različitim pogonima. Jedno ili više fizički odvojenih mjesta izvan sjedišta obrta gdje se poslovanje obavlja ili koristi u tu svrhu nazivaju se izdvojeni objekt.. Svaki samostalni objekt zahtijeva imenovanje samostalnog obrtnika kao voditelja. U slučaju povezanog obrta, voditelj na drugoj lokaciji također mora zadovoljavati specifična znanja povezana s tim obrtom. U ime i za račun obrtnika voditelj nadzire poslovanje poduzeća.

Posebni uvjeti propisani Zakonom o obrtu su:⁹

- odgovarajuća razina stručnosti za vezane obrte (ispit o stručnoj osposobljenosti, srednja stručna sprema, majstorski ispit)

⁷ Hrvatska obrtnička komora (2019) Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/uvjeti-za-otvaranje-i-obavljanje-obrta> [14. travnja 2023.]

⁸ Narodne novine: Pravilnik o obrtima koji se mogu obavljati u stambenim prostorijama, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 101/1995, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_12_101_1672.html [14. travnja 2023.]

⁹ Hrvatska obrtnička komora (2019) Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/uvjeti-za-otvaranje-i-obavljanje-obrta> [14. travnja 2023.]

- posebna zdravstvena sposobnost, za obrtnička zanimanja za koja je posebnim zakonima propisana (npr. građevinske djelatnosti zbog rada na visini),
- povlastica u slučaju obavljanja povlaštenih obrta, koju izdaje ju nadležno ministarstvo ili drugo državno tijelo (npr. za obavljanje ribolova na moru ili cestovnog prijevoza osoba ili stvari).

Mogućnost bavljenja vezanim obrta i dalje postoji za nekoga tko zadovoljava opće uvjete, ali s druge strane ne ispunjava posebne uvjete znanja utvrđene na određenoj razini. No, da bi to mogli, moraju zaposliti nekoga tko ispunjava sve uvjete za obavljanje takvog posla na puno radno vrijeme. Osobe koje posjeduju odgovarajuću visoku stručnu spremu ili su fizičke osobe - izumitelji s patentnim pravom za proizvod ili uslugu te zaštićenim industrijskim dizajnom, imaju mogućnost obavljanja vezanog obrta. U situacijama kada se vezani obrti otvaraju na područjima posebne skrbi, brdsko-planinskim područjima ili otocima te je za njih propisan uvjet položenog majstorskog ispita, postoji iznimka. Osobe s odgovarajućim srednjim strukovnim obrazovanjem, iako nemaju majstorski ispit, mogu otvoriti vezani obrt, ali su obvezne položiti majstorski ispit u roku od tri godine nakon otvaranja obrta.¹⁰

OSTALI UVJETI OBAVLJANJA OBRTA¹¹

Nadalje, važno je razmotriti zakonske propise, uključujući ali ne ograničavajući se na Zakon o obrtu, Zakon o ugostiteljstvu, Zakon o prijevozu u cestovnom prometu i dr., koji određuju posebne uvjete za obavljanje pojedinih djelatnosti prilikom pokretanja obrta. Ovi zakoni postavljaju specifične kriterije za obavljanje određenih operacija koje treba uzeti u obzir prilikom pokretanja i vođenja obrta.

2.3. Postupak i troškovi otvaranja obrta¹²

Postupak upisa obrta u Obrtni registar

Podnošenjem formalnog zahtjeva županijskom uredu za gospodarstvo, odnosno uredu grada Zagreba, gdje će obrt imati ured, pokreće se postupak za otvaranje obrta. U poslovnicama Ureda za gospodarstvo besplatno su dostupni svi potrebni obrasci za registraciju obrta. Mjesto (adresa)

¹⁰Hrvatska obrtnička komora (2019) Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/uvjeti-za-otvaranje-i-obavljanje-obrta> [15. travnja 2023.]

¹¹Hrvatska obrtnička komora (2019) Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/uvjeti-za-otvaranje-i-obavljanje-obrta> [15. travnja 2023.]

¹²Hrvatska obrtnička komora(2019) Postupak i troškovi otvaranje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta> [15. travnja 2023.]

radionice ili trgovačkog prostora naziva se sjedištem obrta. Kada obrtu nije potrebna fizička lokacija jer se posao obavlja na terenu (kao u slučaju građevinskih ili transportnih aktivnosti), sjedište obrta je u pravilu kućna adresa obrtnika. Ako se obrt obavlja u više radionica ili poslovnih prostora, sjedište je u jednom od tih mjesta, a ostala mjesta se upisuju kao samostalni pogoni. U slučaju selidbe, sjedište obrta može se mijenjati uz obavijest o promjeni uredu za gospodarstvo.

Zahtjevu za izdavanje obrtnice potrebno je priložiti¹³:

1. Popunjene obrasce
2. Ukoliko je za registraciju djelatnosti potrebna zdravstvena svjedodžba, ista se dostavi uz odgovarajuće dokumente.
3. dokaz da posjedujete potrebnu stručnost
4. dokaz o pravu korištenja prostora

Obrazac Prijava za upis u obrtni registar služi za otvaranje obrta. Prilikom promjene podataka o obrtu (kao što je promjena sjedišta obrta) ovaj obrazac služi i za prijavu promjene. Za registraciju zasebnog pogona i dodavanje partnera postojećem obrtu predviđeni su posebni obrasci. Obrasci su besplatni i dostupni u samom uredu za gospodarstvo ili se mogu ispisati s internet portala Obrtnog registra Republike Hrvatske. Obrasce je moguće ispuniti putem stranice e-Obrt za online prijavu obrta, a po završetku se mogu dostaviti osobno ili poštom. Djelatnosti kojima će se obrt baviti moraju biti navedene u obrascu prijave. Za to se koriste šifre, odnosno brojčane oznake utvrđene Odlukom o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007.¹⁴

Obrtnik se može odlučiti započeti obavljati djelatnost odmah nakon upisa u obrtni registar ili odabrati datum do godine dana nakon upisa. Datum početka ne treba čak ni odabrati unaprijed; može se prijaviti kasnije. Kako se obrt ne bi brisao iz registra i cijeli postupak morao ispočetka, datum početka djelatnosti mora se evidentirati u roku od godinu dana od registracije.¹⁵

¹³ Hrvatska obrtnička komora(2019) Postupak i troškovi otvaranje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta> [20. travnja 2023.]

¹⁴ Narodne novine: Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. -nkd 2007, Zagreb, Narodne Novine d.d., br. 55/2016, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_06_55_1435.html [20. travnja 2023.]

¹⁵ Hrvatska obrtnička komora(2019): Što slijedi nakon registracije, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/sto-slijedi-nakon-registracije> [20. travnja 2023.]

Izrada pečata je potrebna nakon što se otvori obrt. Pečat se koristi za ovjeravanje računa i ostalih dokumenata koji se sastavljaju u svrhu obavljanja obrtničke djelatnosti. Kako biste dobili pečat, trebate donijeti kopiju rješenja o registraciji obrta pečataru. Važno je otvoriti poslovni žiro račun kod odabrane financijske institucije kako biste mogli obavljati poslovne transakcije. Žiro račun je neophodan za plaćanje poreza i drugih obveza na propisani način. Preporučuje se da odlučite o registraciji obrta prije otvaranja bankovnog računa.¹⁶

Troškovi otvaranja obrta¹⁷

Izmjenama Tarife upravnih pristojbi, od 1. rujna 2021. godine ukinuta je pristojba za registraciju obrta, čime je otvaranje obrta postalo u potpunosti besplatno.¹⁸ Dodatno, ukinuta je naplata naknada za upis povlastica i izdavanje povlastica, provođenje promjena u Obrtnom registru, te ishodenje ovjerenog prijepisa rješenja o promjenama u Obrtnom registru. Naknade za stjecanje rješenja o priznavanju inozemne stručne kvalifikacije za majstorsko zvanje ostaju iste. Za cjelokupno priznavanje, pristojba iznosi 300,00 kn, dok je pristojba za priznavanje pojedinih dijelova 150,00 kn.

2.4. Prestanak rada obrta¹⁹

Prestanak obrta može se dogoditi na dva načina - putem odjave ili po sili zakona. Odluku o prestanku obrta donosi nadležno upravno tijelo, a nakon što rješenje postane izvršno, obrt će biti izbrisan iz Obrtnog registra, sukladno odredbama Članka 45 Zakona o obrtu. Prestanak obrta putem odjave definira se datumom navedenim u odjavi, kako je propisano Člankom 46 Zakona o obrtu. Važno je napomenuti da obrt ne može biti objavljen unatrag. Međutim, postoji iznimka od ove odredbe. Ako je obrtnik ostvario pravo na invalidsku mirovinu, od datuma izvršnosti rješenja o ostvarenju prava na invalidsku mirovinu ovisi kada će obrt prestati odjavom.

¹⁶ Hrvatska obrtnička komora(2019): Što slijedi nakon registracije, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/sto-slijedi-nakon-registracije> [21. travnja 2023.]

¹⁷ Hrvatska obrtnička komora(2019) Postupak i troškovi otvaranje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta> [21. travnja 2023.]

¹⁸ Hrvatska obrtnička komora (2019) Postupak i troškovi otvaranja obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta> [21. travnja 2023.]

¹⁹ Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 127/19, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [21. travnja 2023.]

Prestanak obrta po sili zakona odnosi se na nekoliko situacija, prema odredbama Članka 47. Zakona o obrtu:²⁰

- Prvo, obrt prestaje smrću obrtnika ako se ne nastavi vođenje obrta sukladno odredbama Članka 39.
- Drugo, obrt prestaje ako nasljednici obrtnika propuste rok za prijenos obrta prema Članku 39. stavku 3. i izgube pravo na prijenos.
- Treće, obrt prestaje ako nasljednici propuste rok za prijenos obrta prema Članku 40. stavku 1., nakon što je okončan ostavinski postupak.
- Četvrto, obrt prestaje ako je obrtnik pravomoćnom sudskom presudom osuđen na kaznu zatvora za kazneno djelo povezano s obavljanjem obrta, kako je navedeno u odredbama Kaznenog zakona.
- Peto, ako obrtnik ne započne obavljati obrt u roku od godine dana od dana izdavanja obrtnice.
- Šesto, ako obrtniku bude izrečena zaštitna mjera ili mjera sigurnosti kojom mu se zabranjuje obavljanje obrta na razdoblje duže od tri mjeseca.
- Sedmo, ako obrtnik ne započne s obavljanjem obrta u roku od 7 dana nakon isteka roka privremene obustave obavljanja obrta.
- I konačno, ako obrtnik sa sjedištem obrta na području koje je određeno zakonom kao područje posebne državne skrbi, brdsko-planinsko područje ili otoke, propusti rok za polaganje majstorskog ispita prema Članku 10. stavku 5. Zakona o obrtu.

Prema članku 47. Zakona o obrtu, obrt će prestati i ako sud potvrdi odluku Hrvatske obrtničke komore o prekidu obavljanja obrta na razdoblje dulje od tri mjeseca, ako nadležno ministarstvo odbije obnoviti obrtničku dozvolu i odredi da se temelji na papirima koji nisu obrtnica izdana pouzdanom obrtniku, ako obrtnik nema radnu dozvolu i sl. okolnosti.²¹

Nadalje, obrtnik ima godinu dana da privremeno prestane obavljati obrt ako to želi sukladno članku 31. Zakona o obrtu. U slučaju bolesti, obrtnik uzima duži prekid rada. Obrtnik može uzeti tri godine odsustva s posla ako koristi roditeljski dopust. Nadležno upravno tijelo odlučit će o otvaranju obrta nakon prijave obrtnika nadležnom tijelu u roku od sedam dana, odnosno

²⁰ Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 127/19, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [30. travnja 2023.]

²¹ Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 127/19, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [30. travnja 2023.]

prije isteka roka za privremenu obustavu obrta, ovisno o tome što nastupi prije, ako obrtnik nastavi donositi odluke o obavljanju obrtničke djelatnosti.²²

²² Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 127/19, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [30. travnja 2023.]

3.MOGUĆNOSTI OBAVLJANJA OBRTA

Prema članku 7. Zakona o računovodstvu, računovodstveni poslovi su prikupljanje i obrada podataka na temelju knjigovodstvenih isprava, vođenje poslovnih knjiga, izrada i sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja te prikupljanje i obrada podataka u svezi s izradom i sastavljanjem godišnjeg izvješća i financijskih izvještaja. informacije koje se koriste u porezne, statističke i druge svrhe.²³ Vlasnik obrta dužan je voditi računovodstvene evidencije, sastavljati financijska izvješća, organizirati vođenje računovodstvenih evidencija i organizirati vođenje računovodstvenih evidencija kako bi se poslovanje, financijsko stanje i uspješnost poduzeća mogli neovisno provjeriti. Svi računovodstveni zapisi također moraju biti potpuno točni, jasni za razumijevanje, provjerljivi i zaštićeni od gubitka, izmjena i oštećenja. Svaku promjenu koja se dogodi tijekom godine obrtnik mora evidentirati u svojim poslovnim knjigama. U poslovnim knjigama dokumentiraju se sva računovodstvena usklađenja izvršena tijekom poslovne godine. Prema odredbama Zakona o obrtu, članak 12, svi knjigovodstveni događaji koji su evidentirani u dnevniku također se bilježe i u glavnoj knjizi.²⁴

3.1.Paušalno oporezivanje dohotka obrta

Za plaćanje poreza na dohodak u paušalnom iznosu moraju biti ispunjeni sljedeći kriteriji:²⁵

Fizička osoba koja se bavi obrtničkom djelatnošću, poljoprivredom ili šumarstvom ne smije biti obveznik PDV-a. Također, njezini ukupni godišnji prihodi ostvareni po toj djelatnosti u poreznom razdoblju ne smiju premašiti iznos od 39.816,84 € (naplaćeno). Osim toga, ta osoba ne smije istovremeno obavljati samostalnu djelatnost koja zahtijeva vođenje poslovnih knjiga prema odredbama članaka 30. - 35. Zakona o porezu na dohodak.

Ako tijekom poreznog razdoblja ne budu ispunjeni uvjeti za plaćanje paušalnog poreza na dohodak, Porezna uprava će ukinuti prethodno doneseno rješenje o plaćanju paušalnog iznosa i donijeti novo rješenje o akontaciji dohotka za samostalnu djelatnost, što uključuje i obvezu vođenja poslovnih knjiga.

²³ Narodne novine: Zakon o računovodstvu, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 120/16, 116/18, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> [01. svibnja2023]

²⁴ Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 134/15, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu> [01. svibnja 2023.]

²⁵ Stručne informacije za 2023. godinu: Računovodstvo revizija i financije. (2023), Prilog časopisu RRIF br. 2/23. str 37-41,RRif plus d.o.o. dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-22291/> [01. svibnja2023]

Godišnji paušalni porez na dohodak se određuje primjenom porezne stope od 12%, kako je propisano u članku 82. stavku 5. Zakona. Taj porez se primjenjuje na godišnji paušalni dohodak koji je određen prema članku 3. Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti. Nadalje, prethodno navedeni godišnji paušalni iznos poreza na dohodak podliježe povećanju temeljem prireza porezu na dohodak utvrđenog odlukom jedinice lokalne samouprave, pri čemu se uzima u obzir prebivalište ili uobičajeno boravište poreznog obveznika.²⁶

Utvrđivanje mjesečnog paušalnog poreza na dohodak odvija se na sljedeći način: godišnji paušalni porez na dohodak, utvrđen prema prethodno navedenim propisima, dijeli se na 12 mjeseci ili razmjernan broj mjeseci, ovisno o trajanju samostalne djelatnosti poreznog obveznika. To rezultira mjesečnim paušalnim iznosom poreza koji se mora platiti za svako razdoblje samostalne djelatnosti u kalendarskoj godini.²⁷

Tablica 1. Godišnji paušalni porez na dohodak u eurima

Ostvareni ukupni primitci	Godišnja porezna osnovica	Godišnji paušalni porez na dohodak	Mjesečni paušalni porez na dohodak (bez prireza)	Mjesečni paušalni porez – Grad Zagreb (prirezi 18 %)
Od 0,00 do 11.281,44	1.692,22	169,22	14,10	2,54
od 11.281,44 – 15.263,13	2.289,47	228,95	19,08	3,43
od 15.263,13 – 19.842,06	2.976,31	297,63	24,80	4,46
od 19.842,06 – 30.526,25	4.578,94	457,89	38,16	6,87
od 30.526,25 – 39.816,85	5.972,53	597,25	49,77	8,96

Izvor: Stručne informacije za 2023. godinu, Prilog časopisu RRiF br.2/23, str. 37

Porezni obveznik bi trebao uplatiti utvrđeni mjesečni paušalni porez na svoj račun poreza na dohodak. Taj zbroj treba biti jednak umnošku broja mjeseci u tromjesečju za koje se utvrđuje obveza. Također, treba imati na umu da se plaćanje treba izvršiti tromjesečno i treba se podnijeti do zadnjeg dana svakog tromjesečja. Plaćanje se vrši prema mjestu prebivališta (prebivališta) poreznog obveznika u gradu ili općini.²⁸

²⁶ Narodne novine: Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 1/2020, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_01_1_1.html [05. svibnja2023]

²⁷ Narodne novine: Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 1/2020, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_01_1_1.html [05. svibnja2023.]

²⁸ Stručne informacije za 2023. godinu: Računovodstvo revizija i financije. (2023), Prilog časopisu RRiF br. 2/23. str 37-41, RRiF plus d.o.o. dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-22291/> [05. svibnja 2023]

Razlika između uplaćenog paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za prethodnu kalendarsku godinu utvrđenog Izvješćem o paušalnom dohotku od samostalne djelatnosti i uplaćenim porezima (Obrazac PO-SD), potrebno je platiti u roku od 15 dana po isteku kalendarske godine, kada se izvješće podnosi nadležnom uredu Porezne uprave, prema mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta poreznog obveznika.²⁹

Rokovi za plaćanje predujma paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak su sljedeći:³⁰

- Prvo tromjesečje: plaćanje do 31. ožujka,
- Drugo tromjesečje: plaćanje do 30. lipnja,
- Treće tromjesečje: plaćanje do 30. rujna,
- Četvrto tromjesečje: plaćanje do 31. prosinca.

3.2. Obrtnici u sustavu poreza na dodanu vrijednost ³¹

Ako obrtnik isporuči dobra i obavlja usluge čija je ukupna vrijednost, nakon odbitka vrijednosti isporuka koje su oslobođene plaćanja PDV-a, veća od 300.000,00 kuna (39.816,84 eura) u prethodnoj kalendarskoj godini, obrtnik postaje obveznik poreza na dodanu vrijednost. U takvom slučaju, obrtnik je obavezan upisati se u Registar obveznika PDV-a u lokalnoj ispostavi Porezne uprave koja pokriva njegovo prebivalište ili uobičajeno boravište, najkasnije do 15. siječnja tekuće godine. Ako se obrtnik prijavi u registar obveznika PDV-a tijekom tekuće godine prije prve isporuke proizvoda ili pružanja usluge, može postati obveznik PDV-a i na početku obavljanja djelatnosti. Prijava se također mora obaviti najkasnije prije obavljanja prvih isporuka dobara i usluga. Porezne stope PDV-a su: 25%, ili 13% ili 5%.

Obrtnik je dužan utvrditi i obračunati obvezu PDV-a za mjesečno razdoblje oporezivanja te istu iskazati u prijavi PDV-a na odgovarajućem PDV obrascu. Bez obzira jesu li u tom razdoblju obavljene oporezive isporuke, prijava PDV-a mora se podnijeti ispostavi Porezne uprave

²⁹ Stručne informacije za 2023. godinu: Računovodstvo revizija i financije. (2023), Prilog časopisu RRiF br. 2/23. str 37-41, RRiF plus d.o.o., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-22291/> [08. svibnja 2023.]

³⁰ Stručne informacije za 2023. godinu: Računovodstvo revizija i financije. (2023), Prilog časopisu RRiF br. 2/23. str 37-41, RRiF plus d.o.o., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-22291/> [08. svibnja 2023.]

³¹ Porezna uprava (n.d.) Porez na dodanu vrijednost, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/PDV.aspx> [08. svibnja 2023.]

nadležnoj prema prebivalištu odnosno uobičajenom boravištu obrtnika najkasnije do 20. dana u tekućem mjesecu nakon završetka oporezivanja razdoblja. Obrtnik ima mogućnost odbitka pretporeza, čime može umanjiti iznos PDV-a koji je plaćen u vezi s nabavom proizvoda i usluga za gospodarsku uporabu. Obrtnik ima pravo na povrat razlike između plaćenog predujma poreza i obveze PDV-a ako je iznos predujma poreza veći od iznosa obveze PDV-a za određeno razdoblje oporezivanja.³²

Obrtnicima je dana mogućnost obračuna PDV-a prema naknadama koje naplaćuju. U ovom scenariju potrebno je obračunati PDV po primitku uplate. Međutim, pravo na odbitak pretporeza nastaje tek kada dobavljač plati račun za isporučena dobra ili usluge. To znači da je obrtnik dužan utvrditi svoju poreznu obvezu, odnosno pravo na povrat PDV-a tijekom obračunskog razdoblja umanjujući obračunati PDV od naknada koje je obračunao po izdanim računima na temelju isporučenih dobara i usluga.³³

Također, tijekom toga obračunskog razdoblja smanjuje se za iznos prikazanog pretporeza na temelju plaćenih ulaznih računa za primljene isporuke dobara i usluga. U 2021. godini su se dogodile važne promjene u poreznom zakonu, prema kojima je prag za primjenu postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama povećan na 15 milijuna kuna. To znači da poduzetnici smiju obračunavati PDV na temelju naplaćenih naknada sve dok ostvareni promet ne prelazi iznos od 15 milijuna kuna. Porezni obveznik koji primjenjuje ovaj postupak oporezivanja treba navesti "obračun prema naplaćenim naknadama" na svojim računima, kako je propisano člankom 125. Zakona o PDV-u.³⁴

Poduzetnici koji nisu registrirani u sustavu PDV-a nemaju dopuštenje izdavati račune s posebno iskazanim porezom. Umjesto toga, mogu samo navesti iznos naknade na računu, a obvezni su naznačiti da nisu registrirani u sustavu poreza na dodanu vrijednost. Zakon o porezu na dohodak propisuje obvezu svim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost da izdaju račun za svaku prodaju ili obavljenju uslugu. Sadržaj računa definiran je propisima o dohotku, ali i propisima o PDV-u. Na računu se moraju navesti naziv izdavatelja, ime kupca, količina i naziv robe, porezni

³² Porezna uprava (n.d.) Porez na dodanu vrijednost, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/PDV.aspx> [10. svibnja 2023.]

³³ Narodne novine: Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 143/14,121/19,138/20,113/22, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> [10. svibnja 2023.]

³⁴ Narodne novine: Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 143/14,121/19,138/20,113/22, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> [10. svibnja 2023.]

broj, iznos obračunatog PDV-a razvrstanog prema stopi PDV-a itd. Osim toga, Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom također propisuje sadržaj računa. Obrtnici i osobe koje obavljaju slobodna zanimanja, ukoliko su obveznici PDV-a, moraju voditi Knjigu ulaznih i izlaznih računa.³⁵

Ograničenja na odbitak pretporeza³⁶

U određenim situacijama, prema Zakonu o PDV-u, nije moguće djelomično ili u potpunosti iskazati iznos PDV-a kao pretporez na primljenom i plaćenom računu. Porezni obveznik ne može odbiti pretporez za nabavu dobara i usluga koje se koriste u svrhu reprezentacije. Pod reprezentacijom se smatraju troškovi povezani s ugošćivanjem poslovnih partnera, darivanjem poslovnih partnera, plaćanjem izdataka za odmor, sport i razonodu, najmom automobila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor i sličnih troškova. Porezni obveznik nije ovlašten odbiti 50% pretporeza koji je obračunan za nabavu ili najam osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući i nabavu svih dobara i usluga povezanih s tim sredstvima.

Uvoz dobara i usluga³⁷

Obveza obračuna PDV-a pri uvozu dobara nastaje u trenutku uvoza dobara. Da bi se to dogodilo, prethodno je potrebno zadovoljiti uvjet da je ukupna vrijednost stjecanja dobara unutar Europske unije tijekom tekuće kalendarske godine veća od 10.000,00 eura (prag stjecanja). Međutim, obrtnik ima mogućnost da se samoinicijativno odrekne praga stjecanja. Ukoliko obrtnik nije prešao prag stjecanja, nije mu potrebna registracija u svrhu PDV-a, te će primiti račun od inozemnog dobavljača s obračunatim PDV-om.

Kod uvoza usluga, ne primjenjuje se prag stjecanja kao kod uvoza dobara. Svaki porezni obveznik, uključujući i malog poreznog obveznika koji koristi usluge poreznog obveznika sa sjedištem, prebivalištem ili uobičajenim boravištem u drugoj državi članici, ima obvezu

³⁵ Vidović, J. (2020): Poslovanje obrtnika, Split, Sveučilišni odjel za stručne studije, 2020, dostupno na: https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Poslovanje%20obrnika%20-%20Jelena%20Vidovi%C4%87.pdf [13. svibnja 2023.]

³⁶ Filipović, Cirkveni T., Dremel N., Jurić, Đ., Petarčić, I., Vuk, J. (2022): Kontrolno-analitički postupci u pripremi financijskih izvješća za 2022. godinu, Zagreb, RRif plus d.o.o.

³⁷ Vidović, J. (2020): Poslovanje obrtnika, Split, Sveučilišni odjel za stručne studije, 2020, dostupno na: https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Poslovanje%20obrnika%20-%20Jelena%20Vidovi%C4%87.pdf [13. svibnja 2023.]

podnijeti zahtjev za registraciju u svrhu PDV-a radi dodjeljivanja PDV identifikacijskog broja. Primalac usluge je obavezan platiti PDV.³⁸

Važno je napomenuti da obveza plaćanja PDV-a prilikom uvoza dobara i usluga nije jednaka ulasku u sustav PDV-a. U ovim situacijama, porezni obveznik mora obračunati i platiti PDV prilikom uvoza usluga ili ako je prešao prag stjecanja za dobra. Međutim, ne mora postati obveznikom PDV-a i mjesečno predavati PDV obrazac. Ako obrtnik nije u sustavu PDV-a, plaćeni porez će biti evidentiran kao odljev preko žiroračuna, pri čemu treba paziti da se plaćeni PDV ne može evidentirati kao izdatak u KPI-ju (Knjizi primljenih i izdanih računa).

3.3. Obrtnici kao obveznici poreza na dobit

Obrtnik je obveznik poreza na dobit ukoliko ispunjava sljedeće uvjete:³⁹

1. Ostvario je ukupni primitak veći od 3.000.000,00 kuna (398.168,43 eura) u prethodnom poreznom razdoblju; ili
2. Ispunjava najmanje dva od sljedeća tri uvjeta:
 - a) Ostvario je dohodak veći od 400.000,00 kuna (53.089,12 eura) u prethodnom poreznom razdoblju.
 - b) Posjeduje dugotrajnu imovinu u vrijednosti većoj od 2.000.000,00 kuna (265.445,62 eura)
 - c) Prosječno je zapošljavao više od 15 radnika u prethodnom poreznom razdoblju.

Ukoliko obrtnik ispunjava barem jedan od navedenih uvjeta, dužan je pisanim putem izvijestiti nadležnu ispostavu Porezne uprave do kraja godine u kojoj je uvjet ispunjen, kako bi se smatrao obveznikom poreza na dobit.

Obrtnik ima mogućnost postati obveznik poreza na dobit ako do kraja tekuće godine podnese pisani zahtjev nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu ili uobičajenom boravištu, izražavajući želju da u idućoj kalendarskoj godini plaća porez na dobit umjesto poreza na dohodak. U slučaju supoduzetništva ili drugih oblika zajedničkog dohotka, svi

³⁸ Narodne novine: Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o porezu na dodanu vrijednost, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 133/22, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_11_133_2000.html [13. svibnja 2023.]

³⁹ Porezna uprava (n.d.) Porez na dobit, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dobit.aspx> [13. svibnja 2023.]

supoduzetnici trebaju podnijeti i potpisati zahtjev. Rješenje koje odobrava takav zahtjev obvezuje poreznog obveznika sljedećih 5 godina. U određenim opravdanim situacijama, Porezna uprava može odobriti i kraći rok za prijelaz s plaćanja poreza na dohodak na porez na dobit i obrnuto. Porezna osnovica za porez na dobit je dobit, koja se izračunava kao razlika između prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, pridržavajući se odredbi Zakona o porezu na dobit. Porez na dobit se obračunava i plaća po stopi od 12% ili 18%.⁴⁰

Prema odredbama Zakona o porezu na dobit, članak 28 (NN 115/16,138/20, 114/22), porezna stopa za porez na dobit utvrđuje se na temelju porezne osnovice kako slijedi:⁴¹

1. Ako su ostvareni prihodi u poreznom razdoblju do iznosa od 995.421,06 eura, primjenjuje se porezna stopa od 10%.
2. Ako su ostvareni prihodi u poreznom razdoblju veći od 995.421,06 eura, primjenjuje se porezna stopa od 18%.

Predujam poreza na dobit se plaća na temelju godišnje porezne prijave za prethodnu kalendarsku godinu ili prethodno kalendarsko razdoblje. Mjesečni predujam se određuje tako da se iznos porezne obveze za prethodno razdoblje podijeli s brojem mjeseci istog razdoblja. Porezni obveznik koji započinje obavljati djelatnost neće plaćati predujmove prije podnošenja prve porezne prijave.⁴²

⁴⁰ Porezna uprava (2019) Porez na dobit, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dobit.aspx> [13. svibnja 2023.]

⁴¹ Narodne novine: Zakon o porezu na dobit, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 115/16,138/20, 114/22, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit> [13. svibnja 2023.]

⁴² Vidović, J. (2020): Poslovanje obrtnika, Split, Sveučilišni odjel za stručne studije, 2020, dostupno na: https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Poslovanje%20obrtnika%20-%20Jelena%20Vidovi%C4%87.pdf [13. svibnja 2023.]

4.POSLOVNE KNJIGE I OBVEZE OBRITNIKA

Fizičke osobe koje obavljaju samostalne obrtničke djelatnosti, slobodne djelatnosti, poljoprivredne i šumarske djelatnosti te druge djelatnosti dužne su voditi poslovne knjige propisane Zakonom i Pravilnikom o porezu na dohodak. Da bi prijava poreza na dohodak na obrascima DOH-Z i DOH bila točna i vjerodostojna, potrebno je kontrolirati evidentiranje primitaka i izdataka. Obrtnici mogu sami ili uz pomoć drugih (računovodstvenih tvrtki, drugih stručnjaka i sl.) čuvati svoje poslovne knjige u elektroničkom ili "papirnatom" obliku. Po načelu blagajne fizička lica u knjigu primitaka i izdataka evidentiraju poslovne primitke i izdatke koji su vezani za obavljanje samostalne djelatnosti. To znači da se potvrde izdaju tek nakon što su plaćene, odnosno nakon što su naplaćene. Osnovno pravilo novčanog toka je iznimka za rashode po osnovi otpisa (ili amortizacije) dugotrajne imovine. Poslovne knjige svake kalendarske godine (poreznog razdoblja) vode se zasebno. Svaka se knjiga poduzeća vodi u odgovarajućim obrascima.⁴³

4.1.Načelo blagajne

Za evidentiranje poslovnih transakcija i utvrđivanje dohotka, koristi se načelo blagajne. Načelo blagajne nalaže da se primici i izdaci trebaju bilježiti samo kada su plaćanja izvršena ili primljena. Kada porezni obveznik u zamjenu za danu robu ili usluge dobije plaćanje, dobra ili usluge, čime se omogućuje isplativo raspolaganje, primici se smatraju realiziranim. Nasuprot tome, troškovi nastaju kada proizvodi više nisu ekonomski isplativi za odlaganje nakon što napuste poslovanje poreznog obveznika.

Svi oblici dobara (uključujući gotovinu, predmete, materijalna imovinska prava, usluge itd.) koji su isporučeni poreznom obvezniku tijekom porezne godine predstavljaju primitke. Kada je porezni obveznik u mogućnosti raspolagati predmetima, smatra se da su oni preuzeti, a time i primici. Izraz "izdavatelji" odnosi se na sve komponente robe novčane vrijednosti koje su pripremljene za realizaciju ili primanje osiguranja. Kada porezni obveznik ne može raspolagati stvarima, smatra se da je došlo do odljeva dobara i da su nastali rashodi. Izdatci ne uključuju obveze koje su već ugovorene i plative za dobra i usluge koje su stečene, iako obveze uzrokuju nastanak izdataka. Potraživanja od prodanih proizvoda ili pruženih usluga ne smatraju se primljenima sve dok ne nastanu ili dospijevaju. Samo kada se potraživanje naplati postaje primitak. Osim evidentiranja gotovinskih primitaka od prodaje dobara ili usluga, obrtnici

⁴³ Hrvatska obrtnička komora (2019) Poslovne knjige obrtnika, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrtnicka-pocetnica/poslovne-knjige-obrtnika> [20. svibnja 2023.]

također moraju bilježiti i izdatke u blagajni. To mogu biti troškovi nabave robe, materijala, plaćanja računa dobavljačima, plaćanje usluga ili drugi izdaci u gotovini. Svi ovi izdaci trebaju biti uredno dokumentirani i evidentirani u blagajničkoj knjizi. Kako bi se osigurala točnost i integritet evidencije blagajne, obrtnici trebaju voditi brigu o sljedećim principima:

- Redovitost: Transakcije treba evidentirati odmah nakon što se dogode. Kašnjenje u evidentiranju može dovesti do gubitka podataka ili poteškoća u praćenju novčanih tokova.
- Preciznost: Evidencija treba biti točna i jasna. Svaka transakcija treba biti ispravno zabilježena s pravilnim iznosom i opisom.
- Dokumentacija: Sve gotovinske transakcije trebaju biti podržane odgovarajućom dokumentacijom poput računa, priznanica, potvrda ili drugih relevantnih dokumenata.
- Kontrola: Obrtnici trebaju uspostaviti internu kontrolu nad evidencijom blagajne kako bi se spriječile pogreške ili zloupotrebe. To može uključivati provjeru od strane više osoba, praćenje brojčanog stanja gotovine i redovite revizije.

4.2. Evidencija poslovnih primitaka i izdataka

Evidencija poslovnih primitaka⁴⁴

Poslovnim primicima smatraju se sve stavke koje je porezni obveznik prikupio u sklopu svoje samostalne djelatnosti tijekom poreznog razdoblja. Ovisno o tome jesu li primici u novcu, na žiroračunu ili u naravi, na Obrascu KPI u stupce 5, 6, 7 upisuju se poslovni primici, a ukupni primici u stupac 9. Međutim, budući da se poslovnim prihodima smatraju samo plaćena potraživanja, uvijek treba voditi računa o konceptu blagajne. Kada je porezni obveznik u mogućnosti raspolagati predmetima, smatra se da su oni preuzeti, a time i primici.

Člankom 31. stavkom 1. Zakona i člankom 11. i 34. Pravilnika poslovni primitci su: ⁴⁵

- Sva dobra koje je porezni obveznik prikupio kao rezultat samostalnog djelovanja tijekom poreznog razdoblja, vrednovane prema njihovoj tržišnoj vrijednosti, uključujući novac, stvari, materijalna prava, usluge i drugo.

⁴⁴ Markota, Lj. (2023) III. Kako su samostalne djelatnosti trebale evidentirati primitke i izdatke u 2022. godini. Prilog obrtnici br. 1/23., 32-48

⁴⁵ Markota, Lj. (2023) III. Kako su samostalne djelatnosti trebale evidentirati primitke i izdatke u 2022. godini. Prilog obrtnici br. 1/23., 32-48

Primici od djelatnosti obavljenih u okviru registrirane djelatnosti, kao što je prodaja dobara i usluga koje su plaćene unutar poreznog razdoblja (pod pretpostavkom da je isporuka bila moguća u prethodnoj godini), neovisno o tome kada je djelatnost započeta, obavljena, ili završena kroz godinu. Vrijednost primitaka poduzeća definira tržište.

- Primljeni predujmovi, prolazne stavke, depoziti i jamčevine

Prema čl. 11. st. 9. Pravilnika, predujmovima se smatraju i primici za isporuku proizvoda i izvršenje usluga koje je porezni obveznik obećao, a nije izvršio do kraja porezne godine (kalendarske godine). Članak 11. odjeljak 6. Zakona navodi da treba voditi računa o tome da se prihodi i rashodi napravljeni u ime i na trošak druge osobe (prolazna dobra) ne smatraju prihodom. Kao rezultat toga, smatramo da ih se ne bi trebalo ni bilježiti u obrascu KPI. Ako su zabilježeni, trebali bi biti zabilježeni u KPI stupcu 14 ako jesu.

Depoziti i jamstva trebaju biti navedeni na potvrdi o primitku kao oblik osiguranja plaćanja za nadolazeću isporuku. Takvi se depoziti obično "prebijaju" s iznosom koji odgovara vrijednosti isporuke, pa ih se u pravilu treba smatrati primljenim predujmom. Međutim, polog koji obrtnik vraća treba navesti kao trošak ako isporuka nije izvršena

- Svi primitci ostvareni prodajom predmeta ili prava koji se koriste za obavljanje samostalne djelatnosti i koja se vode ili su se trebala voditi u popisu DI
- Primitci ostvareni od izuzimanja stvari ili prava

Prema članku 36. stavku 1. Pravilnika oslobođeni su svi predmeti koje porezni obveznik izuzme iz svoje radnje, obrta ili druge vrste samostalne djelatnosti za vlastite potrebe, potrebe svog doma ili bilo koje druge svrhe koje nisu u vezi s vođenjem aktivnosti. Prema članku 36. stavku 5. Pravilnika vrijednost oslobođenja izračunava se na temelju usporedbe tržišne vrijednosti na koju treba obračunati PDV (može se misliti i na bruto zbroj - cijenu na tržištu), a kada su izuzeti, smatraju se poslovnim primicima.

Vrijednosti – Dobra se smatraju oslobođenima, odnosno primljenima u trenutku kada su oslobođena, ako ih porezni obveznik oslobađa u trgovini, obrtu ili drugom obliku samostalne djelatnosti za svoje potrebe, potrebe svog kućanstva, ili druge potrebe koje nisu povezane s obavljanjem djelatnosti. Oslobođene stavke upisuju se kao potvrda u Obrazac KPI istovremeno u skladu s usporedbom tržišne vrijednosti koja se za izuzetu robu odnosi na prodajnu cijenu.

- Primici koju nastaju kod prestanka obavljanja samostalne djelatnosti tj. Kada dođe do likvidacije.

34. St. 1. t. 1. Pravilnika, što može biti sukladno čl. 41. St. 3, mjesto je gdje potječe obveza za evidentiranjem o primicima po zatvaranju obrta. Takvim primitcima se smatraju sljedeći: ne-

naplaćena potraživanja od kupaca, usporediva tržišna vrijednost zaliha materijala, gotovih proizvoda, trgovačke robe i ostalih zaliha te usporediva tržišna vrijednost dugotrajne imovine koja je evidentirana u popisu dugotrajne imovine neovisno o njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti u trenutku zatvaranja obrta. Ovi primitci odstupaju od temeljnog pravila načela blagajne, te se kao takvi evidentiraju kao primitci u naravi u knjizi primitaka i izdataka.

- Primitci od prodaje, darovanja i sl. (otuđenje djelatnosti)

Tijekom poreznog razdoblja, otuđitelj je dužan prikazati poslovne prihode prema odredbama članka 41. stavka 1. Pravilnika, dok je stjecatelj obavezan prikazati prihode i obveze prenesene od prodavatelja za robu i usluge sukladno članku 41. stavku 5. Pravilnika. U slučaju nastavka poduzetničke djelatnosti putem prijenosa gospodarske cjeline, primitci od otuđenja neće biti oporezovani ako je osigurano buduće oporezivanje skrivenih rezervi kod stjecatelja, prema odredbi članka 40. stavka 2. Pravilnika.

- Iznos manjkova dobara, prema odredbama propisa o porezu na dodanu vrijednost (PDV), koji premašuje visinu utvrđenu odlukom Hrvatske obrtničke komore, uvećan za odgovarajući iznos PDV-a.

Hrvatska obrtnička komora je putem Odluke o dopuštenoj visini manjka na proizvodima u maloprodaji i Odluke o dopuštenoj visini manjka u ugostiteljstvu odredila da određeni manjak neće biti oporezivan PDV-om i stoga se neće evidentirati kao prihod, niti će povećavati poreznu osnovicu za porez na dohodak. Svaki višak manjka, zajedno s iznosom PDV-a, bit će evidentiran kao prihod u naravi - povećava se dohodak sukladno članku 31. stavku 5. Zakona i smatra se izuzetkom prema odredbi članka 36. stavka 6. Pravilnika. Važno je napomenuti da porezni propisi, kako za PDV tako i za porez na dohodak, ne navode da su sitne krađe do visine od 1% prodane količine proizvoda u obračunskom razdoblju dopuštene, unatoč tome što je to propisala Hrvatska obrtnička komora. Ministarstvo financija je već izrazilo svoje mišljenje o tome u nekoliko navrata.

- Primitci koji proizlaze iz kamata, prema odredbi članka 65. Zakona, ako su rezultat financijskih transakcija koje su sastavni dio glavne djelatnosti poreznog obveznika, kao i zatezne kamate naplaćene na potraživanja iz poslovnih odnosa.

Primitkom se smatraju kamate koje su naplaćene na sredstva i plasmane sredstava namijenjene za obavljanje poslovne djelatnosti, pod uvjetom da nisu podložne oporezivanju porezom na odbitak prema odredbama članka 65. i članka 70. stavka 1. Zakona (članak 32. stavak 5. Zakona). Važno je napomenuti da kamate na pozitivno stanje na žiroračunu, tekućem računu i deviznom računu, kao i kamate koje proizlaze iz pologa i štednje po viđenju kod banaka, štedionica i drugih financijskih institucija, te kamate ostvarene na namjenski oročenim depozitima

koji služe kao osiguranje bankovnih potraživanja, ne smatraju se primitkom prema odredbi članka 65. stavka 2. točke 3. Zakona i stoga se ne bilježe kao primitak u Obrazac KPI.

Evidencija poslovnih izdataka⁴⁶

U stupcima 10, 11, 12 i 14 Obrasca KPI evidentiraju se poslovni rashodi vezani uz obavljanje obrtničke djelatnosti, a u stupcu 15 ukupni izdatci. Prema principu blagajne, trošak nastaje u trenutku plaćanja. Izdacima se smatraju svi prijenosi imovine poreznog obveznika u svrhu stjecanja, osiguranja ili očuvanja poslovnih primitaka tijekom poreznog razdoblja. Kada porezni obveznik ne može raspolagati stvarima, smatra se da je došlo do odljeva dobara i naknadnog stvaranja rashoda. Nastale ili dospjele obveze za kupljenu robu ili pružene usluge ne smatraju se izdancima.

Razlikujemo novčane odljeve koji se ne smatraju izdancima i ne iskazuju u Obrascu KPI, kao i izdatke koji su porezno priznati i one koji to nisu. Poslovnim izdancima mogu se priznati samo izdaci za koje postoje uredne isprave, a koji su u neposrednoj vezi s ostvarenjem primitaka, kako je navedeno u čl. 11. i 32. Zakona i čl. 11. i 35. Pravilnika.

U KPI obrazac se bilježe sljedeći poslovni izdatci, koji se evidentiraju kao takvi:⁴⁷

- Izdaci za obavljanje djelatnosti, za proizvodnju, roba, materijala, energije i usluga. Prema članku 21. stavku 7. Zakona, izdatci moraju biti vezani za obavljanje obrtničke djelatnosti da bi se priznali kao rashod u visini nabavne cijene, odnosno u visini primljene i plaćene fakture dobavljača ili trošak proizvodnje.
- Prema članku 35. stavku 5. Pravilnika, ako se samostalna obrtnička djelatnost obavlja u poslovnom prostoru s određenom opremom, troškovi u vezi s korištenjem tog prostora i te opreme (tekuće održavanje, izdaci za utrošenu energiju i druge komunalne usluge)) samo na temelju urednih isprava iz kojih proizlazi da se odnose na korišteni poslovni prostor i opremu kvalificiraju kao poslovne troškove. Porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost u stambenom prostoru može kao rashod poslovanja odbiti samo troškove koji su neposredno povezani s obavljanjem djelatnosti (čl. 35. st. 6. Pravilnika).

⁴⁶Markota, Lj. (2023) III. Kako su samostalne djelatnosti trebale evidentirati primitke i izdatke u 2022. godini. Prilog obrtnici br. 1/23., 32-48

⁴⁷ Markota, Lj. (2023) III. Kako su samostalne djelatnosti trebale evidentirati primitke i izdatke u 2022. godini. Prilog obrtnici br. 1/23., 32-48

- Osim predujmova za nabavu dugotrajne imovine, predujmovi za neizvršene robe i usluge također se smatraju troškovima. Sve što nastaje za rabljenu, stečenu dugotrajnu imovinu je trošak otpisa i amortizacije.
- Porezno priznatim rashodom smatraju se plaće radnika (uključujući porez na dohodak i sve pripadajuće prireze i doprinose) te obvezni doprinosi na plaće radnika i fizičkih osoba koje ostvaruju primitke iz članka 21. stavka 1. Zakona (čl. 32. , stavak 8. Zakona). Svi ovi primici – plaća, dodaci, potpore, nagrade koje prelaze utvrđene iznose itd. – isplate su ili darovi koje poslodavac daje zaposleniku na temelju radnog odnosa i u skladu s propisima koji uređuju tu vezu. Prema posebnim pravilima (čl. 32. st. 6. Zakona) izdatkom poslovanja pri obračunu dohotka od nesamostalnog rada smatraju se i isplaćene naknade osiguranja. Obveznik poreza na dohodak koji obavlja samostalnu djelatnost iskazuje samo rashode u visini obveznih doprinosa uplaćenih za njega osobno te si s toga ne isplaćuje naknadu.
- Troškovi obrazovanja i osposobljavanja obrtnika i njihovih zaposlenika
- Troškovi uniformi za radno mjesto, posjeta liječniku, sistematski pregleda i cjepiva
- Sukladno čl. 12. Zakona o porezu na dohodak otpisuje se dugotrajna imovina u popisu DI, a iznos otpisa, bez obzira da li je obračunat prema na stope iz prethodnog članka, uvećava se za 100% ili niže od propisanog, porezno priznatog izdatka⁴⁸
- Naknade, potpore i nagrade za samostalne djelatnosti, obrtnike i nositelje poljoprivrednih djelatnosti te zaposlenike navedenih poreznih obveznika koje poslodavci, obrtnici i obrtnička poduzeća mogu isplaćivati sebi (čl. 35. st. 1. t. 6. Pravilnika) ili svojim radnicima i evidentirati ih kao izdatak.
- Nagrade koje se daju učenicima za praktični rad i naukovanje također se mogu knjižiti u izdatke do 1.750,00 kn mjesečno.
- Izdatci nastali s otuđenjem ili likvidacijom

⁴⁸ Narodne novine: Zakon o porezu na dohodak, Zagreb, Narodne novine, br. 177/04-138/20, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

4.3. Fiskalizacija

Svi obveznici fiskalizacije obuhvaćaju fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost i podliježu porezu na dohodak, kao i pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit⁴⁹. U skladu s tim, obvezni su izraditi interni akt koji regulira redoslijed numeričkih brojeva računa, popis poslovnih prostora i oznake operatera. Također, dužni su izdavati račune koji sadrže obvezne elemente kao što su vrijeme izdavanja računa (sati i minute), oznaka operatera na naplatnom uređaju te oznaka načina plaćanja računa (novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, itd.).

Nisu obvezni provoditi fiskalizaciju sve fizičke i pravne osobe koje su prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost izuzete od obveze izdavanja računa. Primjeri takvih izuzetaka uključuju prodaju karata ili žetona u putničkom prometu, prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržnicama i otvorenim prostorima te promete koji se evidentiraju putem mjernih uređaja. Detaljni postupci vezani uz fiskalizaciju regulirani su Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Obveznik fiskalizacije koji ostvaruje promet gotovinom ima obvezu izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja. Račun koji se izdaje treba sadržavati jedinstveni identifikator računa (JIR), zaštitni kôd izdavatelja obveznika fiskalizacije (ZKI) i QR kôd. Promet gotovinom podrazumijeva plaćanje za isporučena dobra ili pružene usluge novčanicama, kovanicama, karticama, čekom ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim plaćanja na transakcijski račun kod banaka.⁵⁰

Obveznici fiskalizacije koji primaju uplate isključivo na transakcijski račun obrta nisu obvezni izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja, već ih sami kreiraju i izdaju. Obveznici fiskalizacije koji koriste elektroničke naplatne uređaje dužni su Poreznoj upravi dostaviti podatke o svim poslovnim prostorima u kojima obavljaju svoju djelatnost. U slučaju prodaje robe ili pružanja usluga putem samoposlužnih uređaja uz plaćanje gotovinom, obveznik fiskalizacije ima obvezu fiskalizirati svaku prodaju u trenutku prodaje dostavljajući relevantne podatke o prodaji Ministarstvu financija, odnosno Poreznoj upravi.⁵¹

⁴⁹ Vidović, J. (2020): Poslovanje obrtnika, Split, Sveučilišni odjel za stručne studije, 2020, dostupno na: https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Poslovanje%20obrnika%20-%20Jelena%20Vidovi%C4%87.pdf [23. svibnja 2023.]

⁵⁰ Hrvatska obrtnička komora(2021): Vodič za poslovanje obrtnika, dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-04/VODIC_za_poslovanje_u_obrtu.pdf

⁵¹ Hrvatska obrtnička komora(2021): Vodič za poslovanje obrtnika, dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-04/VODIC_za_poslovanje_u_obrtu.pdf

Pravilnicima o fiskalizaciji je regulirano pitanje blagajničkog maksimuma. Mikro subjekti i fizičke osobe imaju mogućnost odrediti blagajnički maksimum do najviše 10.000,00 kn. Blagajnički maksimum se odnosi na maksimalni iznos gotovog novca koji obveznici fiskalizacije mogu zadržati u blagajni na kraju radnog dana.⁵²

4.4. Poslovne knjige

Obrtnici obveznici poreza na dohodak moraju voditi sljedeće poslovne knjige:⁵³

- Knjigu primitaka i izdataka
- Knjigu prometa
- Evidenciju o tražbinama i obavezama
- Popis dugotrajne imovine

Obrtnici koji su uključeni u sustav PDV-a moraju također voditi knjige ulaznih i izlaznih računa. Ove knjige služe kao osnova za obračunavanje PDV-a koji treba platiti.

Ako se obrtnik bavi trgovinom na malo, obavezan je voditi i Popis robe u trgovini na malo. Ova evidencija sadrži informacije o zalihama robe koja se nalazi u trgovini.

4.4.1. Knjiga primitaka i izdataka (Obrazac KPI)⁵⁴

Knjiga primitaka i izdataka služi za vođenje evidencije o svim primicima i izdacima poduzeća koji utječu na sposobnost obrtnika da ostvari dohodak te da su isti porezno priznati, navode Žager, K.i Dečman, N. (2015). Osnovni podaci o obrtniku, datum transakcije te dokument na temelju kojeg se podaci unose sadržani su u ovoj knjizi koja se temelji na odredbama Zakona o porezu na dohodak.

Trebaju se unijeti podaci o poslovnim primitcima i izdatcima u sljedećem redosljedu: redni broj, datum primitka/izdataka, broj temeljnice koji se koristi za knjiženje, opis isprave, iznos prihoda, iznos troškova, te PDV sadržan u приходима i troškovima.

⁵² Porezna uprava (n.d.) Blagajnički maksimum, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Blagajnicki-maksimum.aspx [28. svibnja 2023.]

⁵³ Hrvatska obrtnička komora (2019) Poslovne knjige obrtnika, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrtnicka-pocetnica/poslovne-knjige-obrtnika> [28. svibnja 2023.]

⁵⁴ Hrvatska obrtnička komora (2019): Knjiga primitaka i izdataka-Obrazac Kpi, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/knjiga-primitaka-i-izdataka-obrazac-kpi> [28. svibnja 2023.]

4.4.2. Popis dugotrajne imovine (Obrazac DI)

Popis dugotrajne imovine sadrži stavke i prava čija je nabavna cijena ili proizvodni trošak veći od 464,53 eura (3.500,00 kuna) i vijekom trajanja dužim od godinu dana za obračun amortizacije dugotrajne imovine.⁵⁵ Popis se kreira nakon stjecanja posla, profesije, slobodnog angažmana ili prilikom pokretanja samostalnog pothvata i održava se kontinuirano tijekom pothvata do prodaje ili likvidacije.

U Popis dugotrajne imovine unose se osnovni podaci o poreznom obvezniku, kao i sljedeći podaci o dugotrajnoj imovini: redni broj, naziv stvari ili prava, datum nabave ili ulaganja te broj isprave, nabavna vrijednost ili trošak proizvodnje, knjigovodstvena vrijednost koja se prenosi iz prethodnog popisa, vijek trajanja dugotrajne imovine prema skupini kojoj pripada prema Zakonu o porezu na dobit, stopa amortizacije, iznos otpisa koji se dobiva množenjem nabavne vrijednosti s stopom amortizacije podijeljenom s 100, knjigovodstvena vrijednost na kraju kalendarske godine koja se dobiva oduzimanjem iznosa otpisa od knjigovodstvene vrijednosti, AOP oznaka koja ovisi o vrsti dugotrajne imovine te datum otuđenja dugotrajne imovine.⁵⁶

Za investicije za koje ne postoji kupoprodajna dokumentacija upisuje se procijenjena tržišna vrijednost. U tom slučaju potrebno je izraditi zapis koji izričito navodi kriterije korištene za ocjenjivanje. Svake godine izrađuje se popis dugotrajne imovine, a završava se 31. prosinca. Početna stanja u popisu dugotrajne imovine za narednu godinu proizlaze iz završnih stanja pojedinih stavki ili prava. Pravilnikom o porezu na dohodak propisan je obrazac popisa dugotrajne imovine (obrazac DI), koji se koristi kao standardni obrazac za vođenje popisa dugotrajne imovine.⁵⁷

⁵⁵ TEB-Poslovno savjetovanje (2023): Pravilnik o porezu na dohodak, dostupno na: <https://porezi.teb.hr/d/2130/pravilnik-o-porezu-na-dohodak/> [30 .svibnja 2023.]

⁵⁶ Hrvatska obrtnička komora(2019.): Popis dugotrajne imovine-Obrazac DI, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/popis-dugotrajne-imovine-obrazac-di> [29 .svibnja 2023.]

⁵⁷ Hrvatska obrtnička komora(2019.): Popis dugotrajne imovine-Obrazac DI, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/popis-dugotrajne-imovine-obrazac-di> [29 .svibnja 2023.]

nose. Bilježe se i osnovni podaci o poreznom obvezniku, podaci o poslovnoj jedinici te podaci. Podatak o naplaćenom iznosu bezgotovinskih transakcija popunjava obrtnik koji utvrđuje dohodak na temelju paušalnog iznosa. U stupcu 5 Knjige primitaka i izdataka evidentira se ukupno primljena sredstva u gotovini ili čekovima. Ako obveznik poreza na dohodak ne posluje s više od jedne poslovne jedinice, nije dužan voditi Knjigu prometa, ali je dužan upisati podatke u Knjigu primitaka i izdataka u rokovima navedenim u uvodnim odredbama. Obveznici poreza na dohodak koji vode dnevnu evidenciju prometa sukladno određenim zakonima (kao što su vlasnici obrta koji vode Knjigu popisa) oslobođeni su vođenja Knjige prometa. Pravilnikom o porezu na dohodak propisan je obrazac Knjiga prometa (obrazac KPR), koji je bitna komponenta tog pravilnika.⁵⁹

Obrazac KPR

KNJIGA PROMETA

- iznosi u eurima i centima -

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNIKU						
1. NAZIV DJELATNOSTI				ŠIFRA DJELATNOSTI		
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA						
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
II. PODACI O POSLOVNOJ JEDINICI						
1. NAZIV						
2. ADRESA						
R. BR.	NADNEVAK	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA O PRIMICIMA U GOTOVINI	IZNOS NAPLAĆEN U GOTOVINI / ČEKOVIMA	IZNOS NAPLAĆEN BEZGOTOVINSKIM PUTE ¹	UKUPNO NAPLAĆENI IZNOS
1	2	3	4	5	6	7 (5+6)

Slika 4. Knjiga prometa

Izvor: Porezna uprava, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPR%20za%202023.pdf

4.4.4. Evidencija o tražbinama i obvezama (Obrazac TO)

Svi izdani i primljeni računi, osim onih plaćenih ili naplaćenih u gotovini, u potpunosti su sažeti u evidenciji potraživanja i obveza. Obrtnici u sustavu PDV-a koji vode knjige ulaznih i izlaznih računa kronološkim redoslijedom izdavanja odnosno primitka oslobođeni su obveze vođenja

⁵⁹ TEB-Poslovno savjetovanje (2023): Pravilnik o porezu na dohodak, dostupno na: <https://porezi.teb.hr/d/2130/pravilnik-o-porezu-na-dohodak/> [30 .svibnja 2023.]

5.ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu objašnjene su specifičnosti računovodstva obrta. Kada je riječ o računovodstvu, poduzetnici koriste sustav dvojnog knjigovodstva, dok obrtnici koriste sustav jednostavnog knjigovodstva. Obrtnici koji ostvaruju dohodak obvezni su voditi određene poslovne knjige radi praćenja financijskih transakcija i ispunjavanja zakonskih obveza. Također obrtnici koji ostvaruju dohodak imaju mogućnost organizirati svoje računovodstvo prema dva osnovna načela - načelu blagajne i načelu vremenskog kontinuiteta. Načelo blagajne podrazumijeva vođenje računovodstva temeljeno na trenutku primitka ili izdataka novca. Drugim riječima, financijski događaji se bilježe u knjigama tek kada se novac stvarno primiti ili izdade. S druge strane, načelo vremenskog kontinuiteta se odnosi na kontinuirano bilježenje financijskih događaja u vremenskom slijedu, neovisno o trenutku primitka ili izdataka novca. Ovisno o preferencijama i specifičnim zahtjevima obrtnika, moguće je odabrati jedan od ta dva pristupa organiziranju računovodstva kako bi se bolje pratio financijski položaj i ostvarila pravilna izvješća. Osim ako obrtnici ne koriste blagajnički pristup, obrtnici koji vode knjige ulaznih i izlaznih računa nisu dužni voditi posebnu evidenciju troškova i obveza. Obrazac Evidencije tražbina i obveza nije potreban kod vođenja računa pod pretpostavkom vremenskog kontinuiteta. Osim toga, zakoni koji reguliraju knjigovodstvo poduzetnika razlikuju se od onih koji vrijede za obrtnike. Osim toga, obrtnici i poduzetnici se razlikuju po zakonskim definicijama i načinu osnivanja. Zakon o obrtu definira obrt, a Zakon o računovodstvu poduzeće. Obrt kao oblik poslovanja karakterizira niz posebnosti koje se odražavaju na računovodstvene procese i načine vođenja financijskih evidencija. Povlašteni, slobodni i vezani obrt su tri osnovna oblika obrta u Republici Hrvatskoj. Gospodarska situacija u zemlji ima važan utjecaj na obrtnike, koji imaju ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti i prenošenju svojih znanja i vještina na sljedeću generaciju obrtnika. Iako poslovanje obrta može biti jednostavno, postoji niz različitih putova do otvaranja obrta. Obrtnicima se nude različite pogodnosti, oslobođenja i poticaji za olakšavanje njihove djelatnosti. Međutim, otvaranje obrta zahtijeva posvećenost, ulaganje vremena i stjecanje odgovarajućeg znanja. Obrtnici moraju ispuniti niz uvjeta, poput zakonskih zdravstvenih uvjeta, stručne svjedodžbe, završenog srednjeg strukovnog obrazovanja ili položenog majstorskog ispita. Obrtnici obavljaju svoju djelatnost s ciljem ostvarivanja dobiti. Mnogi obrtnici podržavaju paušalni obrt jer olakšava poslovanje, posebice zbog nižih doprinosa zdravstvenog i mirovinskog osiguranja te jer je poslovanje obično jednostavnije. Dodatno, obrtnici koji se odlučuju za paušalno oporezivanje nisu obvezni voditi knjigovodstvo.

LITERATURA

1. Bernik, J., Dorčić-Kereković V., Đurđević, S., Tolušić, M., Viljetić, B. Kukolić i Vinković B. (2014) Poduzetništvo, Zagreb, Školska knjiga d.d.
2. Narodne novine: Zakon o obrtu, Zagreb, Narodne novine d.d. br. 143/13, 127/19, 41/20 dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu>
3. Markota, Lj. (2023) III. Kako su samostalne djelatnosti trebale evidentirati primitke i izdatke u 2022. godini. Prilog obrtnici br. 1/23., 32-48
4. Žager, K., Dečman, N. (2015) Računovodstvo malih i srednjih poduzeća. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
5. Hrvatska obrtnička komora(2021): Vodič za poslovanje obrtnika, dostupno na: https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-04/VODIC_za_poslovanje_u_obrtu.pdf
6. Narodne novine: Pravilnik o sadržaju i obliku obrtnice, Zagreb, Narodne novine d.d., dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_101_1960.html
7. Narodne novine: Zakon o porezu na dohodak, Zagreb, Narodne novine d.d., dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>
8. Stručne informacije za 2023. godinu: Računovodstvo revizija i financije. (2023), Prilog časopisu RRiF br. 2/23. str 37-41, RRif plus d.o.o., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-22291/>
9. Filipović, Cirkveni T., Dremel N., Jurić, Đ., Petarčić, I., Vuk, J.(2022): Kontrolno-analički postupci u pripremi financijskih izvješća za 2022. godinu, Zagreb, RRif plus d.o.o.
10. Mamić Sačer, I. (2008) Specifičnosti računovodstva obrtnika. U: Žager, M. (ur.) Računovodstveni informacijski sustavi. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 227-232.
11. Vidović, J.(2020): Poslovanje obrtnika, Split, Sveučilišni odjel za stručne studije, 2020, dostupno na: https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Poslovanje%20obrnika%20-%20Jelena%20Vidovi%C4%87.pdf
12. Izmjenama Zakona o obrtu iz 2019. godine izvan snage stavljen je Pravilnik o djelatnostima koje se mogu obavljati kao sezonski obrti NN 60/10 i 17/12
13. Hrvatska obrtnička komora (2019) Uvjeti za otvaranje i obavljanje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/uvjeti-za-otvaranje-i-obavljanje-obrta>

14. Porezna uprava (n.d) Vodič namijenjen obrtnicima- paušalistima za ispunjavanje poreznih obveza, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Vodic_obrtnici_pausalisti.aspx
15. Porezna uprava (n.d.): Porez na dohodak, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>
16. Porezna uprava (n.d.): Porez na dobit, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dobit.aspx>
17. Porezna uprava (n.d.): Porez na dodanu vrijednost, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/PDV.aspx>
18. Hrvatska obrtnička komora(2023) Postupak i troškovi otvaranje obrta, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta>
19. Narodne novine: Zakon o porezu na dobit, Zagreb, Narodne novine d.d., br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22 dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit>
20. TEB-Poslovno savjetovanje (2023): Pravilnik o porezu na dohodak, dostupno na: <https://porezi.teb.hr/d/2130/pravilnik-o-porezu-na-dohodak/>
21. Portal obrtnog registra Republike Hrvatske (2023): Priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija, dostupno na: <https://portor.gov.hr/index.php/ino-kvalifikacije/>
22. Porezna uprava (n.d.) Blagajnički maksimum, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Blagajnicki-maksimum.aspx [28. svibnja 2023.]
23. Hrvatska obrtnička komora(2019): Što slijedi nakon registracije, dostupno na: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/sto-slijedi-nakon-registracije> [21. travnja 2023.]

POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica	Stranica
I. Godišnji paušalni porez na dohodak u eurima	12

Slika	Stranica
I. Obrtnica	5
II. Knjiga primitaka i izdataka	25
III. Popis dugotrajne imovine	26
IV. Knjiga prometa	28
V. Evidencija o tražbinama i obvezama	29
VI. Knjiga ulaznih računa	30
VII. Knjiga izlaznih računa	31